

BESLUT

Datum
2021-06-28

Dnr
2020/3558
Aktbilaga

SKADESTÅNDSANSPRÅK MED HÄNVISNING TILL FELAKTIGT AGERANDE AV EN KOMMUN VID VERKSTÄLLIGHET AV UNG- DOMSTJÄNST

Justitiekanslerns beslut

Justitiekanslern vidtar inte någon åtgärd med anledning av sökandens skadeståndsanspråk.

Justitiekanslern riktar kritik mot Kungsbacka kommun för att inte ha kontrollerat att en dom på ungdomstjänst vunnit laga kraft, vilket lett till att sökanden – som fått påföljden ändrad till böter – felaktigt fått genomföra ungdomstjänsten.

Ärendet

Bakgrund

Sökanden dömdes den 2 december 2019 av en tingsrätt för stöld till 20 timmars ungdomstjänst. Sökanden överklagade domen den 16 december 2019.

Den 18 december 2019 kom tingsrättens dom in till Kungsbacka kommun (kommunen). Handläggande socialsekreterare, som inte uppmärksammade att domen inte vunnit laga kraft, skickade en beställning till behandlingsenheten om att påföljden skulle verkställas.

Den 13 januari 2020 deltog sökanden, socialsekreterare och familjebehandlare i ett uppstartsmöte om ungdomstjänsten. Dagen därpå kom hovrättens dom, i vilken tingsrättens dom ändrades så att sökanden dömdes för ringa stöld och påföljden bestämdes till dagsböter.

Under januari och februari 2020 deltog sökanden vid flera behandlingssamtal och den 26 april 2020 började han arbeta på Erikshjälpen. Sökanden fullföljde hela ungdomstjänsten på 20 timmar.

Den 30 april 2020 kontaktade sökandens offentliga försvarare socialsekreteraren och meddelade att det varit fel att påbörja verkställigheten av ungdomstjänsten, eftersom domen överklagats och sökanden i stället dömts till böter.

Anspråket

Sökanden har begärt skadestånd på den grunden att kommunen underlåtit att kontrollera att tingsrättsdomen på ungdomstjänst vunnit laga kraft. Följden blev att sökanden, som av hovrätten fått påföljden ändrad till böter, felaktigt fått genomföra ungdomstjänsten. Eftersom han också, trots genomförd ungdomstjänst, har varit tvungen att betala böterna har han dubbelbesträffats.

Justitiekanslern har inhämtat ett yttrande samt vissa kompletterande upplysningar från kommunen.

Justitiekanslerns bedömning

Justitiekanslern handlägger vissa skadeståndsanspråk som riktas mot staten. Den som har ett anspråk mot en kommun får vända sig till den kommunen. Sökandens begäran om skadestånd föranleder därför inte någon åtgärd från Justitiekanslerns sida.

Med hänsyn till vad som framkommit har Justitiekanslern emellertid, utifrån sin tillsynsuppgift, funnit skäl att granska ärendet närmare. I den delen kan följande sägas.

Den som är under tjugooett år och som begått brott får dömas till ungdomstjänst om påföljden är lämplig med hänsyn till hans eller hennes person och övriga omständigheter. Den som döms till ungdomstjänst ska åläggas att utföra oavlönat arbete och delta i annan särskilt anordnad verksamhet i lägst tjugو och högst etthundrafemtio timmar (32 kap. 2 § första stycket brottsbalken).

Det är kommunens ansvar att se till att ungdomstjänsten verkställs. Kommunen ska sörja för att påföljden kan verkställas så snart det kan ske. Verkställigheten ska påbörjas senast två månader efter det att domen vunnit laga kraft, om inte särskilda skäl talar mot det (5 kap. 1 b § första stycket socialtjänstlagen, 2001:453).

Socialnämnden behöver inte avvakta en lagakraftvunnen dom innan barnet eller den unge påbörjar verkställigheten av ungdomstjänsten om socialtjänsten och barnet eller den unge är överens om detta. Att domen inte har vunnit laga kraft utgör således i de fallen inget hinder mot att ungdomstjänsten påbörjas. Om den unge har överklagat en dom på ungdomstjänst framstår det dock som både möjligt och lämpligt att socialnämnden låter verkställigheten anstå (se prop. 2014/15:25 s. 41 och 64 samt Karnov [JUNO], kommentaren till 5 kap. 1 b § socialtjänstlagen, besökt den 11 maj 2021).

Bestämmelsen i 5 kap. 1 b § socialtjänstlagen innebär att kommunerna har en skyldighet att ha rutiner för att administrera påföljden ungdomstjänst (se Karnov [JUNO], besökt den 11 maj 2021).

Kommunen har bekräftat att det inte har funnits någon rutin eller riktlinje för kontrollen av att domar på ungdomstjänst vunnit laga kraft, mer än att den socialsekreterare som tar del av domen kontrollerar detta. Däremot finns det rutiner för själva verkställandet, som också dokumenteras i kommunens verksamhetssystem. Det är den socialsekreterare som tar del av domen som lägger en beställning till behandlingsenheten om att påföljden ska verkställas. Behandlingsenheten tar sedan över planeringen.

Som kommunen vidgått har någon kontroll av om domen vunnit laga kraft inte gjorts i det här fallet. Underlåtenheten har fått till följd att sökanden fått verkställa en påföljd som han inte dömts till. Detta är allvarligt, speciellt som sökanden var ung och inte kunde förväntas på egen hand upplysa kommunen om att domen var överklagad och sedermera ändrad.

Det är positivt att händelsen senare utreddes av berörd enhet inom kommunen och att medarbetarna fick återkoppling i anledning av händelsen. De påmindes då också om vikten av att kontrollera att domar vunnit laga kraft innan de verkställs. Eftersom frågan om laga kraft är så central när det gäller verkställande av ungdomstjänst får det ändå anses vara en brist att det hos kommunen inte funnits tydligare riktlinjer eller rutiner när det gäller denna kontroll. Denna brist får lastas arbetsledningen.

Sammanfattningsvis anser Justitiekanslern att kommunens handläggning av ärendet om verkställande av ungdomstjänst har brustit på ett så allvarligt sätt när det gäller kontrollen av om domen vunnit laga kraft att kommunen förtjänar kritik.

Med dessa synpunkter avslutas ärendet.

Ärendet har föredragits av Hélène Dalhammar Axlund. I beredningen har även byråchefen Anneli Skoglund deltagit.

Mari Heidenborg

Upplysningar om överklagande m.m.

Justitiekanslerns beslut har fattats enligt bestämmelserna om statens frivilliga skadereglering som finns i förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten. Beslutet kan inte överklagas. Den som är missnöjd med beslutet kan väcka talan mot staten i allmän domstol för att få begäran prövad i den ordning som gäller för tvistemål.

Exp. till

Sökanden genom ombud (med kopia av aktbil 7)

Kungsbacka kommun, Individ & Familjeomsorg